

DualAFS - Programi i studimeve të integruara me punë praktike në bujqësi dhe sigurinë ushqimore

Programi i BE-së:	Erasmus +
Nënprogrami:	Bashkëpunimi për inovacionin dhe shkëmbimin e praktikave të mira
Masa KA2:	Ndërtimi i Kapaciteteve në Arsimin e lartë
Kohëzgjatja:	(CBHE) 15.01.2021 - 14.01.2024

E-Newsletter Numër 5, Shtator 2023

Mobilitetet e stafit dhe studentëve: të mësojmë duke bërë vetë

Qëndrimi ynë në Finlandë ishte një eksperiencë e pakrahasueshme e cila na solli shumë përfitime në aspektin e njohurive shkencore, shoqërisë, komunikimit

dhe përfshirjes në një kulturë krejtësisht të re dhe të ndryshme nga e jona. Aty patëm rastin të takojmë profesorë të ndryshëm të cilët ishin gjithmonë të gatshëm të na ndihmonin. Vizituam gjithashtu ferma dhe vende

tërheqëse dhe u njohëm me teknologji të reja si në ferma dhe kompani që vizituam ashtu edhe në jetën e zakonshme në tregje dhe dyqane veshjesh.

Krahas vizitave, ne kemi bërë edhe shumë aktivitete brenda fakultetit, një prej tyre ishte eventi i *Global Market*, ku të gjithë e prezantuar vendin tonë në mënyrën më të mirë të mundshme me një temë të përzgjedhur nga ne, ku mund të specifikonim ushqimin, pavarësinë e vendit dhe si arritëm atje, sauna, legjenda popullore, veshje kombëtare etj. Kjo eksperiencë do të jetë gjithmonë në mendjen tonë dhe faleminderit të gjithëve që kontribuan në realizimin e këtij projekti, ju lutemi të vazhdoni në këtë mënyrë sepse studentët duhet kjo.

Si mund të përshkruani përvojën më të mirë në jetën tuaj pa qenë shumë dramatikë? Mendoj se nuk mund ta bëjmë këtë, kështu që këtu jemi duke ju treguar se programi DualAFS ishte gjëja më e mahnitshme që ndodhi në jetët tona. Ne jemi Rrezon (Universiteti i Prishtinës, XK), Arta (Universiteti i Mitrovicës, XK) dhe Anesti (Universiteti i Korçës, AL) dhe kaluam 3 muaj në

qytetin e bukur të Nuertingenit, duke studiuar në Universitetin e Nuertingen-Geinslingenit (HfWU) si pjesë e programit Dual AFS. Fillimisht, natyrisht që ishte një sfidë për ne. Përshtatja në një vend të ri, gjuhë dhe kulturë, por të gjitha këto u zhvilluan kaq lehtë sa nuk mundëm as të shihnim kalimin nga një sfidë në kënaqësinë e mësimit të tyre. Fakti që që në momentin e ardhjes tonë në rezidencë, të gjithë ishin të mirë dhe miqësorë na dha një besim të madh në lidhje me këta 3 muaj këtu.

Që atëherë, nuk kemi patur gjë tjetër veçse të qeshura, gëzim dhe kohë të mira. Qyteti i vogël por shumë i

bukur i Nuertingen na dha komoditetin e shtëpisë me qetësinë dhe njerëzit e këndshëm. NGU ka një emër vërtetë të mirë këtu dhe kjo më bën shumë krenare duke thënë se isha një student shkëmbyes. Profesorët ishin vërtetë profesionistë në punën e tyre dhe u përpoqën të shpjegonin gjithçka që na nevojitej për të kuptuar duke pranuar pengesat gjuhësore. Ekipi i Dual AFS ishte gjithmonë pranë nesh nëse kishim nevojë për ndonjë gjë dhe shpresojmë që një ditë të mund të punojmë me ta në formimin e përvojave të tilla për studentët e Kosovës dhe Shqipërisë. Jetesa në një konvikt me studentë ndërkombëtarë ishte ajo që na la më shumë përshtypje. Ne ishim të rrethuar

vazhdimisht nga një ambjen ku shkriheshin kulturat, gjuhët dhe këndvështrimet. Bisedat e natës së vonë, vaktet e përbashkëta dhe shkëmbimet e improvizuara gjuhësore krijuan një ndjenjë komuniteti dhe miqësie të përjetshme. Nuk kemi fjalë të këqija për këtë periudhë kohore, veçse që përfundoi kaq shpejt.

Në kuadër të projektit DualAFS, Universiteti i Nuertingen-Geislingen, në Gjermani, priti Dr. Dorjan Marku, (staf akademik nga Universiteti "Fan S. Noli" Korçë), nga data 12 Prill deri më 13 Korrik 2023. Gjatë qëndrimit ai ka mbajtur rregullisht leksione në programin Master "Bujqësia e Qëndrueshme dhe Menaxhimi i Ushqimit", duke zhvilluar aftësitë e tij të mësimdhënies. në një mjedis të ri dhe duke përvetësuar aftësitë pedagogjike mbi metodologjitë e mësimdhënies. Gjatë këtij mobiliteti, ai punoi ngushtë me profesorët dhe stafin e përfshirë në projekte të ndryshme kërkimore dhe zhvilloi një dizajn të kërkimit shkencor për një studim krahasues mbi ndikimet socio-ekonomike të teknologjive dixhitale në bujqësi. Gjithashtu, pjesë e planit të mobilitetit ishin rrugët e reja të bashkëpunimit të ardhshëm mes universiteteve partnere, në aktivitete të përbashkëta mësimore dhe kërkimore.

Në kuadër të projektit DualAFS, Universiteti i Nuertingen-Geislingen në Gjermani, priti Dr. Faruk Hajrizi, Dr. Arbër Hyseni (stafi akademik nga Universiteti "Isa Boletini" në Mitrovicë) dhe M.Sc. Eva Selmani (staf nga Universiteti Bujqësor i Tiranës), nga data 2 korrik deri më 15 korrik 2023. Gjatë qëndrimit në kuadër të aktiviteteve të lëvizshmërisë, ata punuan në laboratorin e analizave të ushqimeve të kafshëve.

Ushqimet për kafshët e fermës u analizuan duke përdorur teknikën e kimisë së lagësht dhe spektroskopinë afër infra të kuqe me pajisje moderne që ofrojnë informacion të saktë dhe të detajuar për përbërjen e ushqimit të kafshëve. Lënda e thatë DM, hiri, proteina e papërpunuar, fibra e papërpunuar, yndyra e papërpunuar, u

analizuan në lëndët e para si (kashtë, sanë, elbi, gruri, tërshëra), të cilat janë të rëndësishme për ushqimin e kafshëve. Gjatë vizitës në ferma ata u njohën me disa teknika moderne (sistemet e mjeljes me anë të robotëve, sensorë për monitorimin e bagëtive, integrimin e energjisë së rinovueshme) që kanë transformuar mënyrën se si praktikohet bujqësia..

Gjithashtu, ata vizituan për qëllime studimore, p.sh., kopshtin edukativ dhe eksperimental Tachenhausen HfWU-Nuertingen-Geislingen University dhe u njohën me rëndësinë që kanë peizazhet dhe toka në përcaktimin e llojeve të kulturave që mund të kultivohen në rajon. Aty panë kulturat kryesore si gruri, elbi, misri dhe panxhari i sheqerit. Gjithashtu, ata vizituan edhe rritjen e automatizuar të shpendëve, koshere bletësh etj, në të cilat studentët e Universitetit NGU mësojnë duke bërë me duart e tyre. Përtej kësaj ata zhvilluan edhe aktivitete kulturore të cilat i kënaqën aq shumë. Ata vizituan qytetin e vjetër, ndërtesat historike, kishat e bukura, lumin Neckar, muzeun me koleksionin e makinave të vjetra etj..

Të vizitosh Gjermaninë për herë të parë ishte një përvojë emocionuese dhe e paharrueshme! Që në momentin që hymë në Universitet, na pritën në një mjedis miqësor. Ne patëm privilegjin të punojmë me staf profesional të cilët ndanë bujarisht njohuritë dhe mbështetjen e tyre.

Gjithashtu, ne kemi qenë të magjepsur me aktivitetet në natyrë. Nuertingen ka shumë vende të bukura për të zbuluar. Ishte një lëvizje e paharrueshme dyjavore e të mësuarit, rritjes dhe vetë-zbulimit. Do të donim të kishim qëndruar edhe pak.

DualAFS - Dissemination events

Shpalesja e programit Bsc. Prodhimtari Shtazore para maturantëve të Shkollës së Mesme Profesionale “Selajdin Mullabazi-Mici” Rahovec, Gjimnazit “Jeta e Re” dhe Shkollën e Mesme Profesionale “Abdyl Ramaj” në Suharekë..

@Fakulteti i Bujqësisë dhe Veterinarisë

Fakulteti i Bujqësisë filloi punën më 1 tetor 1974 dhe fillimisht kishte dy drejtime studimi: Prodhimi i Bimëve dhe Blegtori. Fakulteti i Bujqësisë dhe Veterinarisë është i vetmi institucion lider i arsimit të lartë në Kosovë dhe oferta më e mirë për kërkim shkencor dhe promovim të mbarëshimit, të ushqyerit, gjenetikës dhe bioteknologjisë së shpendëve, gjedheve, deleve, dhive, derrave, kuajve, etj. Ishte, është dhe mbetet destinacioni primar në biznesin e prodhimit shtazor.

Programi prodhim shtazor
Ky program studimi OFERTA E VETME për studim të kësaj fushe në Republikën e Kosovës. Programi është bazuar dhe i krahasueshëm me programet e studimit të Universitetit të Lubjanës.

Organizimi i Studimeve – Ofrimi i njohurive nga lëmi i shkencave të prodhimit shtazor, rëndësia e prodhimit shtazor, si dhe ushqimeve me prejardhje shtazore në përgjithësi. Studimet Bsc. Prodhimtari shtazore zgjasin 3 vjet.

Ofrohet mundësi e mobilitetit jashtë Kosovës.
Aktualisht në kuadër të Projektit: Erasmus + Dual Curricula-study And Work Practice in Agriculture and Food Safety, të Komisionit Evropian, ofrohen **mobilitete për student** për Universitetin Nurtigen-Geislingen Gjermani dhe Savonia University of Applied Sciences.

DualAFS

INFORMATOR PËR MATURANTËT

“UNIVERSITETI I PRISHTINËS
“HASAN PRISHTINA”

FAKULTETI I BUJQËSISË DHE VETERINARISË

DualAFS Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Bsc. Prodhimtari Shtazore

**PROGRAMI I VETËM I
STUDIMEVE QË OFROHET NË
KOSOVË**

Mail. fbv@uni-pr.edu   <https://fbv.uni-pr.edu>

Bsc. Prodhimtari shtazore

Studentët të cilët përfundojnë studimet në këtë program studimor do të fitojnë diplomë për nivelin bachelor dhe mund të: Vazhdojnë arsimimin e mëtejshëm në

programet master brenda dhe jashtë vendit, Punësohen në rolet politike dhe

këshillëdhënës brenda departamenteve qeveritare, Pozicione të larta në kompanitë/fermat private që merren me mbarështimin e kafshëve, Vetëpunësohen duke krijuar ferma/ndërmarrje të vogla dhe të mesme prodhuese apo duke krijuar firma konsulente për këtë fushë, Punësohen Zyrtar në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural, Punësohen Zyrtar në Agjensionin e Ushqimit dhe Veterinës, Mësimdhënës në Shkolla të mesme profesionale, Zyrtar në Kuvendet komunale në drejtoritë për Bujqësi, Inspektor në Inspektorate komunale dhe republikane, Zyrtar në Dogana, Këshilltar në Shoqata të ndryshme bujqësore..

Takimi në Prishtinë, Kosovë në kuadër të DualAFS

Në Universitetin e Prishtinës “Hasan Prishtina”, Fakulteti i Bujqësisë dhe Veterinarisë, në kuadër të projektit ERASMUS+ “Kurrikula DUAL – Studim dhe Punë Praktike në Bujqësi

dhe Siguri Ushqimore (DUAL AFS)”, po qëndrojnë profesoret: Ardita Jahja. Hoxha dhe Heli Wahlroos nga Universiteti i Shkencave të Aplikuara Savonia, Finlandë.

Në kuadër të kësaj vizite, në kampusin e Universitetit të Prishtinës pati aktivitete të

ndryshme: me drejtuesit e universitetit, studentë dhe partnerë vendorë me qëllim thellimin dhe shkëmbimin e përvojave në fushën e metodologjisë së mësimdhënies, zhvillimit të kurrikulës dhe mënyrave të inkuadrimit të praktikave profesionale. në programet e studimit të ofruara nga Fakulteti i Bujqësisë dhe Mjekësisë Veterinare.

DualAFS– Learning eLearning

Në kuadër të projektit Erasmus+DualAFS është krijuar një infrastrukturë moderne në Fakultetin e Teknologjisë Ushqimore (FFT) në Universitetin "Isa Boletini" të Mitrovicës përmes së cilës do të aplikohet mësimi online (e-Learning). Klasa hibride u mundëson studentëve të ndjekin leksione nga profesorë të huaj..

Aplikimi i e-Learning me ndihmën e klasës hibride siguron zbatimin e metodologjive bashkëkohore të mësimdhënies. Nëpërmjet platformës mësimore Moodle si një sistem dixhital që mundëson krijimin e lëndëve, diskutimeve dhe detyrave në klasa virtuale, do të ndihmohen profesorët të ligjërojnë në mënyrë më efektive dhe të vlerësojnë studentët gjatë gjithë semestrit. Klasa hibride

mund të përdoret për takime dhe leksione online, takime të Këshillit të FFT, si dhe mbrojtjen e tezave bachelor dhe master.

Aktivitete që do të zhvillohen në të ardhmen

Pas pushimeve verore, DualAFS do të zhvillojë një trajnim Digi.Mentor.Training nga Hannu Viitala në fund të shtatorit (25 - 29) në Universitetin "Isa Boletini" të Mitrovicës. Qëllimi i këtij seminari trajnues është të lehtësojë aftësitë e *E-Learning* në mënyrë që personat e trajnuar të jenë në gjendje të veprojnë si mentore në institucionet e tyre të arsimit të lartë.

Në buletin e radhës të E-Mail-it do të japim më shumë informacione rreth përvojave gjatë Digi.Mentor.Training.

Në 1 - 3 nëntor 2023 në Universitetin Bujqësor të Tiranës do të zhvillohet Konferenca IV Shkencore Ndërkombëtare në fushën e Shkencave Bujqësore. Në kuadrin e kësaj konference do të organizohet gjithashtu dhe Workshopi Ndërkombëtar "Arsim Dual dhe i

Orientuar nga Praktika në Shkencat Bujqësore". Më shumë informacione rreth Kongresit Shkencor Ndërkombëtar mund të gjeni [këtu](#):

Dy javë më vonë, konferenca përfundimtare do të zhvillohet më 15 nëntor në AUT në Tiranë. Partnerët nga Kosova dhe Shqipëria, si dhe partnerët e BE nga Finlanda dhe Gjermania do të jenë të pranishëm. Po ashtu, presim me padurim pjesëmarrjen tuaj dhe ju ftojmë të na bashkoheni. Në këtë moment jemi ende në fazën e planifikimit, dhe sapo të ketë më shumë informacione rreth konferencës përfundimtare, do ju kontaktojmë dhe informacioni do të jetë në dispozicion në faqen e internetit të DualAFS në këtë link <https://dualafs.org/news-events/>.

Partnerët e projektit dhe kontaktet

Universiteti Nuertingen-Geislingen, Gjermani	Prof. Dr. Heinrich Schuele	heinrich.schuele@hfwu.de
Savonia, Universiteti i Shkencave të Aplikuara, Finlandë	Dr. Ardita Jahja-Hoxha	Ardita.hoxha-jahja@savonia.fi
Universiteti Bujqësor i Tiranës, Shqipëri	Prof. Dr. Anila Hoda	ahoda@ubt.edu.al
Universiteti “Fan Noli” Korçë, Shqipëri	Prof. Dr. Gjergji Mero	gmero@unkorce.edu.al
Universiteti i Prishtinës, Kosovë	Prof. Dr. Skender Muji	skender.muji@uni-pr.edu
Universiteti “Isa Boletini” i Mitrovicës, Kosovë	Dr. Arber Hyseni	arber.hyseni@umib.net
Qendra e Zhvillimit Blegtoral dhe Rural, Shqipëri	Prof. Dr. Gori Stefi	gori.stefi@gmail.com
Agjencia e Ushqimit dhe Veterinarisë, Kosovë	Kujtim Uka	kujtim.uka@rks-gov.net
Shoqata e Prodhuesve të Qumështit, Kosovë	Gente Kadriu	kadriugenta@gmail.com
Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore, Korçë, Shqipëri	Eleni Elefteri	eleni.elefteriu@yahoo.com
Agjencia e Sigurimit të Cilësisë në Arsimin e Lartë në Shqipëri	Dr. Xhiliola Bixheku	xhiliola.bixheku@ascal.al
Shoqata AGRINET, Shqipëri	Tomi Pikuli	tomi_pikuli@yahoo.com
Nucleus Shqipëri	Valbona Paluka	valbona.paluka@nucleus.al

Text & Layout

Myqerem Tafaj, and Anila Hoda
Agricultural University of Tirana

Sara Pfaff, Nuertingen-
Geislingen University

© 2020-2024, DualAFS.

All rights reserved.

Pictures

© University “Isa Boletini” of Mitrovica,
Kosovo

© University “Hasan Prishtina” of
Prishtina, Kosovo

© Agricultural University of Tirana,
Albania

© Savonia University, Finland